

**CSILLAPÍTHATATLANUL
SZOMJAZZÁK
A VÉGTELENT**

G Á T J Á N O S

**CSILLAPÍTHATATLANUL
SZOMJAZZÁK
A VÉGTELENT**

BESZÉLGETÉSEK REIGL JUDITTAL
EGY FESTŐ (ÖN)ÉLETRAJZA

C O R V I N A

A hangfelvételeket készítette, a szöveget és a jegyzeteket írta: Gát János

Szöveggondozó: Szoboszlai Margit

Hangmérnök: Belovári Tibor

© Gát János, 2020

A borítón: *Csillapíthatatlanul szomjazzák a végtelent (Ils ont une soif insatiable de l'infini)*, 1950. Párizs, Centre Pompidou – Musée National d'Art Moderne. Photo

© Centre Pompidou, MNAM-CCI, Dist. RMN-Grand Palais/Philippe Migeat

Photo © Centre Pompidou, MNAM-CCI, Dist. RMN-Grand Palais/Philippe Migeat

Photo © François Bisi

Photo © Philippe Boudreaux

Art & Photo © Fonds de dotation Judit Reigl

Reigl Judit: *Vanitas (Emma)*, 2019. 42 x 30 cm. © Fonds de dotation Judit Reigl

Számozott szitanyomat-melléklet: Mankovits Adél

Köszönjük Kolozsvári Marianna, valamint Berecz Ágnes, Sabine Boudreaux, Cserba Júlia, Ispán Judit, Lángh Júlia, Catherine Thieck és Paul Wiener segítségét.

Köszönettel az AWARE: Archives of Women Artists, Research and Exhibitions közreműködéséért.

Külön köszönettel Maurice Gorelinek.

A kötetet tervezte: Sebastian Stachowski

Kiadja a Corvina Kiadó Kft.,

az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének tagja

1086 Budapest, Dankó u. 4–8.

e-mail: corvina@lira.hu

www.corvinkiado.hu

Felelős kiadó: Kúnos László, a Corvina Kiadó igazgatója

Felelős szerkesztő: Falus János

Műszaki vezető: Székelyhidi Zsolt

Nyomta és kötötte a Szekszárdi Nyomda Kft., 2020

Felelős vezető: Vadász Katalin

ISBN 978 963 13 6706 5

POSZTUMUSZ LEVÉL REIGL JUDITNAK

Párizs, 2020. szeptember 24.

Kedves Barátom, Drága Judit!

Találkozások rendkívüli emberekkel: létünk mérföldkövei. Létezik szerelem első látásra, és létezik barátság első látásra, de a mi első találkozásunkat ma sem tudom, minek nevezzem – talán égi jelnek? Az Ön tiszta tekintete villámként sújtott le rám, és megváltoztatta az életemet. Az időtlenségnek és a súlytalanságnak ezt a megmagyarázhatatlan érzését csak nagyon ritkán volt alkalmam tapasztalni. Naponta beszélgetek azzal a néhány rendkívüli emberrel, akikkel életem során találkozhattam. Velük való eleven vagy néma párbeszédeim immár belső dialógusok, mivel nevezetes barátaim mind régen meghaltak, és nekem kell szájukba adnom a szavakat. Ön kivétel: nemrég halt meg, és szinte utolsó leheletéig folyamatosan mondta tollba nekem az életét, hogy megírjam a könyvet, amelynek előszava ez az Önhöz írt levél. Az utóbbi tíz évben minden hónapban együtt töltöttünk egy hetet. Ebéd közbeni és ebéd utáni, vacsora előtti és vacsora utáni, végtelen beszélgetéseink során annál többet értettem meg a magam életéből, minél jobban megismertem az Önét. Gyakran illusztrálta nekem azt, amiről épp beszélt, engem is belerajzolva történeteibe. Tiszteletre méltó kora miatt – ahogy a múltkor mondta: „Kilencvenhét év nem tréfa!” – nem egy nagyszabású festmény, hanem a mi kis „képes krónikánk” lett az utolsó műalkotása, egyben az (ön)életrajza és testamentuma. Beszélgetéseinket tudatosan inspirálta Pilinszky János ugyanilyen levél előszóval megjelent esszéregénye, a *Beszélgetések Sheryl Suttonnal*. Önnek árultam el először, hogy Pilinszky, közös barátunk és mesterünk, nem távoli múzsájával – akkori menyasszonyommal –, hanem úgy, mint Ön, velem folytatta „beszélgetéseit”. Szövegünket mintegy kétszáz órányi, digitálisan rögzített beszélgetésből állítottam össze. Az Ön példaszzerű életének helye lenne a festők védőszentje, Szent Lukács művében, *Az apostolok cselekedeteiben* is. Nyugodt lelkiismerettel írhatom, hogy Ön korának legnagyobb festőjeként távozott ebből a világból, több mint valóra váltva André Breton reményeit. Ha csak egyetlen dolgot kellene kiemelnem, ami megkülönbözteti élete csaknem teljes évszázadának kortársaitól, akkor azt emelném ki, hogy Ön színtiszta *tartalom*, míg ők többnyire *forma*.

Csillapíthatatlanul szomjazva a végtelent

Gát János